

1.25 Drugo

UDK 903.7(497.4Kresnice)

Prejeto: 27. 5. 2011

Božena Dirjec

univ. dipl. arheol., Ul. Pohorskega bataljona 219, SI-1000 Ljubljana
e-pošta: bozena.dirjec@amis.net

Rimska najdba iz Kresnic

IZVLEČEK

Članek obravnava najdbo rimskega oltarja v Kresnicah leta 1975 in ga primerja z znanima rimskima spomenikoma iz Verneka.

KLJUČNE BESEDE

Kresnice, Vernek, rimski oltar

ABSTRACT

A ROMAN FIND AT KRESNICE

The article deals with the find of a Roman altar at Kresnice of 1975 and compares it to the two known Roman monuments in Vernek.

KEY WORDS

Kresnice, Vernek, Roman altar

Rimski oltar iz Kresnic (foto: Božena Dirjec).

Spomladi leta 1975 so v Kresnicah urejali sipino na desnem bregu reke Save. Pri tem so z delovnim strojem izkopali večji obdelan kamen, ki je bil prepoznan kot rimski oltar. Kamen so na sipini nasproti Starega gradu v Verneku našli Avgust Martinšek, Janez in Božena Dirjec.

Oblike rimskega oltarja so lepo ohranjene, višina je 70 cm, širina 36 cm in debelina 30 cm. Zgoraj in spodaj ima profilirane robove, enega zgoraj in spodaj štiri. Zgornji levi rob je poškodovan. Napis ni ohranjen, ker je kamen ležal v produ in vodi. Zadnja stran spomenika je grobo obdelana.

Najdba sicer ni presenetljiva, saj sta poznani najdbi rimskih spomenikov iz Verneka, vasi nasproti Kresnic, na levem bregu reke Save. Tu so leta 1842 ali 1843 našli Savusu posvečen oltar v strugi Save nasproti železniške postaje v Kresnicah. Oltar so prenesli na vrt Antona Cicerja iz Verneka, v bližini cerkve sv. Janeza Krstnika.¹ V vasi je še hiša in vrt Cicerjevih oz. Cerarjevih, kot se danes pišejo.

Kamen iz Verneka je v celoti ohranjen, napis je dobro viden, ker je ležal z napisno stranjo v savskem produ. Spomenik je datiran v 1. ali 2. stoletje,² sedaj ga hranijo v Narodnem muzeju Slovenije. Napis: Savo Aug(usto) / sac(rum). / P(ublius) Rufrius / Ve+rus / v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). V pre-

vodu: Posvečeno vzvišenemu Savusu. Publij Rufrij Ver je izpolnil zaobljubo rad in po pravici.³

Drugi spomenik, posvetilo neznanemu geniju, so našli leta 1863 v zidovju ruševin Starega gradu v Verneku.⁴ Kamen ni v celoti ohranjen, napis je poškodovan. Datiran je v 2. ali 3. stoletje,⁵ danes ga hranijo v Narodnem muzeju Slovenije. Napis: [---?] Genio [---?Ma]rtiani NT[---] / [v]oto sus(cepto) / [E]ucarpus v[il(icus)---?] / [---?] Ap]puleianus[s ---]. V prevodu: ...Geniju...?Marcijana (sta dala postaviti / je dal postaviti) po opravljeni zaobljubi oskrbnik Eckarp ... Apulejan...⁶

Najdeni spomeniki nam dajo misliti, da je bila v Verneku čolnarska vlečna postaja ali da je Sava tu imela več brzic in je bila za plovbo nevarna. Prednamci so se reki priporočali, da bi jo srečno prepluli. Savusu posvečene oltarje so našli na različnih mestih ob Savi. Vodne poti so bile v rimskih časih za prevoz večjih tovorov cenejše in prikladnejše in so predstavljale najbolj naravno komunikacijo med naselji in deželami.⁷ Promet po reki Savi je bil pomemben že v prazgodovini, v antiki se je še povečal.⁸

Danes si je najdeni rimski oltar iz Kresnic mogoče ogledati na trati pred hišo Martinškovih v Kresnicah, št. 23. Objavljen je bil v *Varstvu spomenikov* (21, 1977, str. 231) in v knjigi Helene Hauptman *Od Verneka do Oble Gorice. Gradovi in graščine v občini Litija* (Litija: Villa Litta, 2001, str. 28), slikovno pa do sedaj še ni bil predstavljen.

LITERATURA

- Müllner, Alfonz: *Emona*. Ljubljana : Slovensko bibliofilsko društvo, 1996.
- Šašel Kos, Marjeta: *Lapidarij Narodnega muzeja Slovenije. Rimski spomeniki*. Ljubljana : Narodni muzej Slovenije, 2004.
- Šašel Kos, Marjeta: *Promet v antiki – trgovci, vojaki in razbojniki. Zakladi tisočletij. Zgodovina Slovenije od neandertalcev do Slovanov*. Ljubljana : Modrijan, 1999.
- Šašel Kos, Marjeta: *Reka kot božanstvo – Sava v antiki. Ukročena lepota. Sava in njene zgodbe*. Sevnica : Javni zavod za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti, 2009.
- Šašel Kos, Marjeta: *The Roman Inscriptions in the National Museum of Slovenia*. Ljubljana : Narodni muzej Slovenije, 1997.

¹ Müllner, *Emona*, str. 363.

² Šašel Kos, *The Roman Inscriptions*, str. 294.

³ Šašel Kos, *Lapidarij Narodnega muzeja Slovenije*, str. 96.

⁴ Müllner, *Emona*, str. 364.

⁵ Šašel Kos, *The Roman Inscriptions*, str. 294.

⁶ Šašel Kos, *Lapidarij Narodnega muzeja Slovenije*, str. 96.

⁷ Šašel Kos, *Promet v antiki – trgovci, vojaki in razbojniki*, str. 259.

⁸ Šašel Kos, *Reka kot božanstvo – Sava v antiki*, str. 43.